

ЗДРАВИЕ

излиза два пъти въ мѣсецъ, на всѣко 1 и 15 число.

Абонати се приематъ на всѣка пощ. станция въ Княжеството; иностранинъ се адрессиратъ до редакцията; въ гр. Варна абонати се приематъ въ книжарницата на А. В. Велчева.

ЦѢНАТА

на в. „Здравие“ съ испрацанието: за година седемъ лева, за 6 мѣсѣца — четири лева, за 3 мѣсѣца — два лева и 50 ст.; отдельни брой — 50 ст.

Обявления

се приематъ съ платя по 30 ст. за единъ редъ.

ОБЩОДОСТЪПЕНЪ МЕДИЦИНСКИЙ И ХИГИЕНИЧЕСКИЙ ВѢСТИНИКЪ

PER NOCTEM AD LUCEM!

Отъ мракъ къмъ свѣтлина!

СЪДЪРЖАНИЕ: Значението на общественната хигиена. Овѣд д-ра М. В. Никанчева. — Видѣтъ и качеството на писмото. Отъ ветеринара Ф. Хелловски. — Пъкъване отъ краста. — Пъкъване отъ ленточните гъсти. — Пъкъване испомпването на краката. — Общественъ жиросът: за злокачествената холтерата: дъланелността на Варненския осенний телеграфник. — Мъстни хроника: дъланелността на градския съветъ; склонността въ Варна. — Пъкарска кореспонденция. — Слово. — Обявление.

Значението на общественната хигиена.

Овѣд д-ра М. В. Никанчева.

Предъ очите на обществото умиратъ множество дѣца; разпитъ хронически болѣсти обезсиляватъ множество хора; епидемическѣ болѣсти — едрата и ситната шарка, червепката, кървавия сюргонлюкъ, тѣжките болѣсти и др. похитяватъ отъ населението множество жертви; преждевременната смърт губи много хора въ доброто и най-цѣнното време на живота имъ. . . . Ако се попита, отъ какво е умрѣлъ един-кой си — отговора всѣкога е простъ: отъ единаква си болѣсть. — По нѣкой пътъ ще каждътъ — отъ настинка и съ този отговоръ се удовлетворяватъ и този, който питѣ и този, който отговаря. Иъ добре — ами защо този именно човѣкъ, а не другъ се е разболѣлъ отъ тази болѣсть? защо той, пай-сетиѣ, умрѣлъ, когато другите болни не умиратъ отъ тази болѣсть? защо умиратъ толкова много хора? — отъ подобни въпроси не се интересуватъ хората или пъкъ ги оставятъ безъ отговоръ, като се удовлетворяватъ съ думитѣ: «това е Божие произволение». Иъ «който себе си пази и Богъ го пази» казва

една пословица. И тъй не трѣба да отнесаме на Божието произволение това, което напълно зависи отъ насъ. . . . Извѣстно е, че между всичките хора, въ всичките мѣста, пай-повече умиратъ дѣца, като пай-слаби; извѣстно е, че въ всѣка епидемия пай-на предъ умиратъ пай-слабите хора; извѣстно е, че подъ влиянието на липенията и другите ослабляющи тѣлото условия, въ време на война, развиватъ се между съдатите разни болѣсти и епидемии, отъ които съдатите повече умиратъ, отколкото отъ рани. Извѣстно е, че ако, при другите равни условия, се разболѣватъ двама: единъ здравъ и крѣпъкъ, а другия — слабъ, то първия лесно пренася болѣствата, тогава какъ у втория болѣствата има по-лошо течение и твърдѣ често се свирпва съ смърть. Най-сетиѣ, научните изследвания показватъ, чѣто за да може да се развие въ тѣлото на човѣка една заразителна болѣсть, трѣба предварително пѣкое си ослабяване на организма му.

Всичко това доказва, че пай-важните условия за всѣко едно разболяване е ослабяванието на организма. Тога ослабяването напълно зависи отъ условията на живота. Несъблудаванието на пай-ежицественикъ правила на хигиената, пренебрегаванието на пай-необходими удобства въ животъ, лошавата храна, лошавите жилища, употребленето на недобрата вода, недостатъка въ чистия и добрия въздухъ, тѣснотията и нечистотите въ жилищата, расположението имъ въ града, пачистотите въ градовете, лошавото съдържание на помените ями и заходи

и други подобни условия, съ които се отличава животът на градоветъ и селата въ Вългария, — всичко това действува губително на организъмъ; като го ослабява и съ това го прави по лесно да въсприема разни болести и неспособенъ да се бори съ тяхъ. Влиянието на всички тези условия е незамѣтно и се проявлява само въ голѣмата болѣзпеност и смъртност въ населението. Это за какво смъртността на населението може да се счита за мѣрило на неговите санитарни условия. Въ Англия е прието, щото тамъ, гдѣто умиратъ повече отъ 23 човѣка на хиляда души въ годината, санитарните условия трѣба да се считатъ за неудовлетворителни и правителството има право да принуди тези общини да взематъ енергически мѣрки за намаляването на тази смъртност. Има многочислени примѣри за намаляването на смъртността, вслѣдствие на спадяване жителитъ съ по-добра вода, вслѣдствие на отстраняване на нечистотите, изсушаването на почвата (земята) и съдържанието ѝ въ чистота, вслѣдствие на подобренето на жилищата. Тѣй напримѣръ, въ гр. Кардисъръ, съ 60,000 жители, по-напредъ е умирало въ година 33 човѣка на хиляда души; подиръ подобренето на града, въ санитарното отношение, смъртността се е намалила до 22 на хиляда души; въ гр. Салисбери годишната смъртност по-напредъ е била 27 на 1000 души, а подиръ иѣколько време станала не повече отъ 20 на 1000 души; въ Лондонъ е умирало по 35 на хиляда души, а сега умира само 21. Таквази незначителна смъртност въ толкови голѣмъ градъ очевидно доказва, какво може да си направи обществото, ако желае. Отъ отчета на инженерина Летама с видно, че въ Англия сѫществуватъ градове, въ които, вслѣдствие на взетите санитарни мѣрки, смъртността се е намалила до 14—15 човѣка на хиляда души. Въ Парижъ, въ който въ течението на последните трийсетъ години, особено вслѣдствие грижата на префекта (управлятеля) Гауманъ, било направено много за подобренето на санитарните условия на градътъ, смъртността станала 23 на 1000 души. Съ други думи, въ всичките градове, въ всичките мѣстности,

които се отличаватъ съ по-добрите си санитарни условия на живота, смъртността и болѣзпеността е намалена въ сравнение съ градоветъ съ противоположните условия.

Всичко това още веднажъ указва — какво значение иматъ за смъртността санитарните условия.

Въ това трѣба да търсимъ причините за нашите болести и за смъртността на много хора между насъ. И ако искаме да усигуримъ здравието си, да се предпазимъ отъ болести, да прѣдпазимъ болниците отъ смъртната — трѣба на тези условия да обърнемъ пашето внимание и да се погрижимъ за тяхното подобреие; къмъ това ни кара чувството на самосъхранението.

Нѣ це само тое, чувство — финансната сметка ни подобужда още къмъ това: болниците и смъртната причиняватъ не само нравственъ, но и економически ущърбъ. Вземаме за примѣръ Лондонъ. Както казахме по-горѣ, смъртността въ него се е намалила отъ 35 на 21 на всѣка хиляда жители, спрѣчъ, 14 души отъ всѣка хиляда сѫ избавени отъ смъртната, а при 2,000000 жители на града, числото на останалите живи се равнява на 14,000. Статистическите свѣдѣния показватъ, че на всѣкий смъртенъ случай, въ средните числа, се падатъ най-малко 30 случаи на разболѣвания. Болничните отчети показватъ, че, въ средните числа, единъ болецъ се лѣкува близо 15—18 дни. Като направимъ сметка и приемемъ, че лѣкуването на единъ боленъ нека да струва по 30 стотинки на денъ, ще изтѣзе, че, съ подобренето на санитарните условия, не помалко отъ 450 милиона лева оставатъ въ джобоветъ на жителитъ, които и такъ исхарчали-би на лѣкуване. Прибавете още къмъ това, че болниците, въ време на болѣстта си, пицо не печелятъ.

Дѣйствително, съ това, което инициаторъ правимъ, инициаторъ не ще се ползваме, иже ще се ползватъ нашиятъ дѣца и внуци. Ний мислимъ много за себе си, ний сме застини съ настоящата минута и искаме, щото отъ резултатите на нашиятъ усилия да се ползваме сами. Это за това инициаторъ предпочитаме да рискуваме, до като болѣстта и смъртната произведатъ по-чувствителна загуба. При

всичко това и ний се надъвшаме, че и нито ний, и че членовете на нашите семейства няма да бъдат за сега жертви на болест, и не погибят други хора, за които малко ли вреди. Нъкътъ единъ фатализъмъ, такъзи едно себелюбие не тръба да има, ако искаме да вървимъ къмъ по-добра бъдещност.

Видътъ и качеството на мъсото.

Отъ Ф. Хелховски,

Тирковски Окр. селски: врачъ.

Вследствие на склонността на добитъка у насъ и вследствие недостатъчно-правилното и строгото преглеждане (въ салханите) на добитъка, предназначенъ за клане — нашиятъ касани, като се ползватъ отъ това последните обстоятелства, стараятъ се да купуватъ само старъ, негоденъ въ работа или боленъ добитъкъ, по нѣкой путь даже полуумрътвъ.

Азъ мисля прочее, че на всички читатели на м. «Здравие» е вече отполъ известно, че и ний се хранимъ тукъ съ пай-лошето, а между това и съ пай-склонното мъсъ. Върху това азъ и нямъ повече да се спирамъ, и ще приложвамъ първо къмъ описването на признаките, по които търдъ лесно може да се узнае хубавото и здравото мъсъ отъ лошавото, или изъ косто е отъ боленъ или умръзъ добитъкъ, или, пай-сети, отъ добитъкъ, закланъ когато щълъ да умре.

Хубавото мъсъ се получава отъ младъ добитъкъ, който е напълно здравъ, нарочно за клане добре отхраненъ и закланъ по всички правила на касанското искусство.

Хубавото мъсъ е търдо и, когато го пипашъ, е еластично, има цвѣтъ алено-червенъ (цвѣтътъ зависи отъ родътъ и породата на добитъка) и бива покрито отъ тълетина; като го разрѣжемъ, ълтъръ се представлява, като жрамъръ. Салото на мъсото тръба да има бѣлъ цвѣтъ и, като го пипашъ, да биде пътино. Желтоватия или желти цвѣтъ показва пай-върио старостъта на добитъка. Осъбътъ това, такова мъсъ се отличава съ приятна миризма, по която е възможно да се опредѣли даже родътъ на животината.

Лошавото мъсъ може да се получава и отъ здрави животни, и сухи, постали или измачени отъ тежка работа; отъ търдъ младъ «неузрълъ» добитъкъ (по-млади отъ двѣ петълни телета или ягнета), или искътъ отъ търдъ старъ, или, пай-сети, отъ животни, които тръбали да заколятъ по-необходимост, напр. вследствие разслабление отъ старостъ, недостатъка отъ храна, неправилността на раждането или

вследствие тежка и неподържана болестъ, като счупване на нѣкой кокалъ и пр.

Мъсото отъ такива животни обикновено бива по-темно или по-сивътъ отъ обикновеното, яко или много или даже вялово, постало и има тази пристигна, свойственна на здравото мъсъ, миризма. Ципата между мускулите е яка и се памира въ голъмо количество. Салото на мъсото е място и търдъ често жесто. Осъбътъ това, мъсото отъ търдъ младитъ животни бива тъкестово, по нѣкой путь даже като пихти, безъ дъвчино и безъ тълетина. Мъсото отъ болни животни не само че е малко интетично, искътъ е отвратително на видъ и въ повечето случаи е вредно за здание. Такова мъсъ има искамни цвѣти, често е като полусварено или като че е замокрено въ вода, или пъкъ, напротивъ, има темно-червей или умръзъ цвѣтъ, често на кървави дамги, при това често безъ тълетина, вялово, водяно или слизисто, по нѣкой путь съ неприятна миризма. — Ако и да има онце малко тълетина, то тя бива лека и темна, като закалена — често се представлява на пихти или като желта, мътна жидкостъ, по нѣкой путь смесена съ кръвъ. Въ ципата на мъсото не рѣдко се памира застината жидкостъ, като пихти.

Разваленото и гнилото мъсъ се отличава съ отвратителната си миризма, вялово е, място и зеленовато; тъкестото мъсъ и ципата тъй сѫщо ежъ като пихти, първо жеттовати, а послѣ зеленовати.

Не само гнилото, иъ и полуразваленото мъсъ действува отробно на човѣка. — Мъсото отъ добитъкъ гине по-скоро отъ обикновеното.

Мъсъ отъ умръзъ или закланъ добитъкъ, когато той билъ почти да умираше.

Такова мъсъ лесно може да се узнае и отличи отъ хубавото и здравото мъсъ, защото мъсото отъ животни, които сѫ умръли отъ естествена смърть или закланъ, когато щълъ да умираше, се отличава всѣкога съ слѣдующите признаки:

1) То съдържа въ себе си кръвъ; ако гнило мъсъ стиснешъ въ ръка, то изъ него тече темна, черна кръвъ. Между това въ мъсото отъ здравъ добитъкъ и правилно закланъ не се памира стъвъмъ кръвъ. И затова ако въ мъсото се памира много кръвъ, то е напѣрно отъ умръзъ добитъкъ; ако ли е и немиого, то е отъ животно, заклано, когато и тъй щълъ да умре, което е все сѫщо, защото прерязването на гърлото и истичането на кръвта у умръзътъ животни никакъ не ѝ измѣнява работата — все пакъ лешъ!

2) Такова мъсъ, като съдържа кръвъ, винаги има тъмни цвѣти, вялово е, влажно и търдъ бѣзъ захваща да гине. То търдъ често свече

воние» ако на видъ и е още прѣсно. Осънът това гинеинето се захваща постепенно, не около кокалитѣ (както това бива съ здравото мясо), а отведнажъ въ цѣлия късъ.

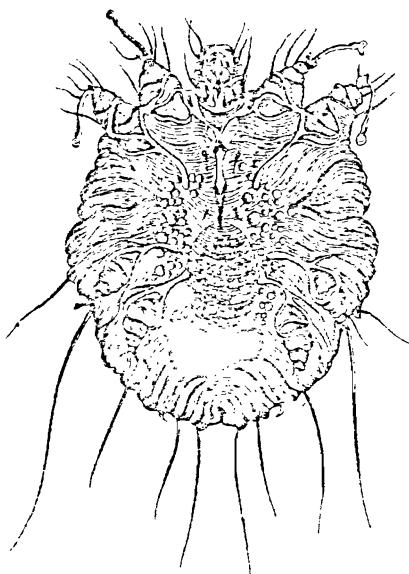
Трѣба обаче да се забѣлѣже, че хитритѣ касани, за да скриятъ всичко това, мокрятъ мясото въ вода, вслѣдствие на което то става блѣдо и губи на време тѣжката си миризма.

Лѣкуванieto отъ краста.

Има болѣсти, които човѣкъ крие и даже отъ доктора, защото му е срамно, че ги има. Наистина, често човѣкъ трѣба да се срамува отъ болѣствия си, защото самичекъ е виновенъ, че я приелъ. При всичко това и той иска да се изцѣри и трѣба да му се помогне. Обаче срамътъ, че човѣкъ има краста е безосновенъ, защото тази болѣсть е такава, както и много други и човѣкъ не я преобрѣтава по пѣкое си лошо влечenie, като напримѣръ сифилисъ (френга).

Краста се причинява отъ животинки, които, щомъ попадатъ на кожата у човѣкъ, роятъ се подъ кожата му, питаятъ се и се расплодяватъ. Тука даваме изображение на краставия кърлежъ (*acarus scabiei*), който

Фиг. 1.

Краставъ кърлежъ (*acarus scabiei*).

причинява тази болѣсть. Той се представлява като твърдъ малко бѣло вещество, въ $\frac{1}{3}$ отъ милиметра; презъ увеличителни стъкла

(микроскопъ) този паразитъ прилича на жаба съ восемъ крака, отъ които преднитѣ има смукалца. Между преднитѣ крака се намира главичката му, съ челюсти като рогъ. Краставия кърлежъ има стомахъ и черва; женския несе яйца подъ кожата на човѣка. Презъ 8—10 дена яйцата се пукатъ и отъ тѣхъ излизатъ млади крастави кърлежи, които пакъ се роятъ подъ кожата на човѣка.

Отъ тука се вижда, че стига да преобрѣте човѣкъ единъ женски кърлежъ и отъ него ще се появятъ хиляди нови паразити. Явно е, че ако спишъ въ една постелка съ човѣкъ, който има краста или носишъ неговитѣ дрѣхи, то заразяванието е твърдъ лестно. А пакъ по настъ, особено по селата, нѣматъ ли хората обичай да спятъ подъ единъ юрганъ? Въ казармите, въ хавовете, у гостеприемните стопани (които иматъ краста) и проч. малко ли имаме случаи да се заразимъ? А човѣкъ още се срамува и не се лѣкува, бѣлкимъ, той самичекъ е желалъ да добие тѣзи паразити... .

Да опишваме болѣствата краста считаме за излишио: който я патилъ или я има, твърдъ добре и лесно я познава. Щомъ се поселяватъ подъ човѣшката кожа крастави кърлежи, човѣкъ осеща сърбежъ, който особено се усилва къмъ вечеръ. Крастата често се появява на прститѣ, краката и други скритни места. Щомъ човѣкъ го сърби, той се чепи и за това на кожата му се появяватъ ижицици и мехурчета. При внимателно разглѣждане на мястата, които чешатъ, по нѣкой пътъ се виждатъ ходоветѣ, по които пѫтува краставия кърлежъ. При голѣмо число на послѣднитѣ, тѣ правятъ непреносящи животъ на човѣка, като му отнематъ съня и ищава за єденie.

Крастата лесно може да се излѣкува и има много за нея цѣрове. Често крастата се изгубва отъ газъ, и той не може да се употребява при голѣмото вече распространение на крастата. Ако тя само се е захваила, то намазванието съ газъ мястата, които сърбятъ, 3—4 пъти на деня, е твърдъ умѣстно и крастата минава.

Други цѣрове има още — зеленъ сапунъ и перувиански балзамъ (продаватъ се въ спицернитѣ). Съ сапунъ се на-

мазватъ утре и вечеръ, а съ балзамъ 3—4 пъти на деня. Подиръ два дена па таково лъкуване взематъ една бания и човѣкъ се освобождава отъ крастата.

Твърдъ действителенъ е слѣдующия мехлемъ, който всѣкий може да сп. го приготви, като вземе по десетъ драмма кюкортъ, чистъ катранъ, тебеширъ, зеленъ сапунъ и трийсетъ драмма прѣсна свинска масъ и всичко това добре размѣси на едно. Болния се намазва утре и вечеръ съ този мехлемъ и посигва намазаниятъ мѣста съ брашино; подиръ два дена отива въ бания и се омива.

Като сме убѣдени, че тѣзи цѣрове стигатъ за излѣкуването отъ крастата, спира ме пречисляването на другитѣ многобройни средства. Нѣ трѣба да се помни, че крастата често пакъ се появява и то за това, че краставитѣ паразити се загнѣздватъ въ дрѣхитѣ, ризитѣ, юргашитѣ, възглавницитѣ и проч. И тѣй, ако човѣкъ иска да се избави за всѣкогажъ отъ крастата, то трѣба да полѣе всичкитѣ тѣзи нѣща съ газъ, да ги добре опире и въобщѣ да си очисти кѫщата отъ краставитѣ паразити.

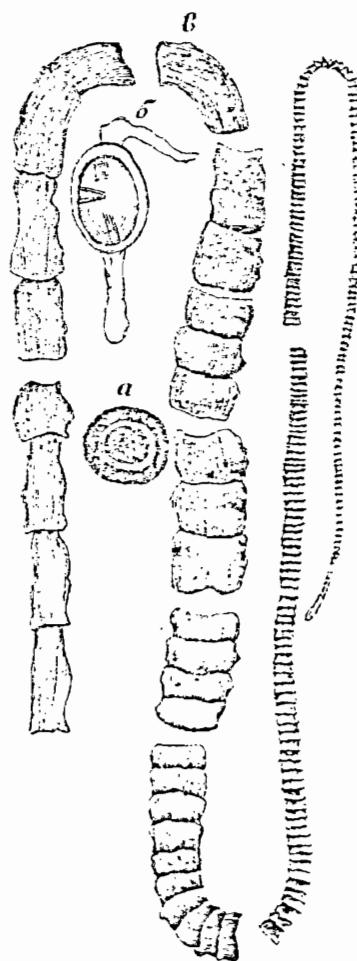

Лъкуване отъ ленточните глисти.

На стр. 9 въ вѣстникътъ ни бѣше показано, какъ попадатъ мехурчеститѣ глисти въ червата на човѣка. Глистаното мехурче (леща) прилѣпва къмъ червото, изгубва мехурчето си и, лека-по-лека, се превръща въ ленточна (като шаритъ) глисти. Има нѣколко видове отъ ленточните глисти, нѣ тута ще имаме предъ видъ само тѣзи, които най-често се срѣщатъ. Так-вики глисти биватъ нѣколко лакти дѣлги; тѣ иматъ нито уста, нито черва; на главата си тѣ иматъ смукалца (съ които смучатъ) и кукички, съ които се заляватъ и прилепватъ къмъ червата. Ленточните глисти се състоятъ отъ многобройни плоски частици, които съ расположени една слѣдъ друга, като ширитъ. Тѣзи части, подиръ 8—10 мѣсесеца, захващатъ да живѣятъ самостоятелно и, ако се отдѣлятъ и попаднатъ пакъ въ нѣкое си черво, образуватъ се въ ленточни глисти. Послѣдните живѣятъ и се хранятъ чрезъ своята смукалца. Другитѣ подробности за живота на ленточните глисти и за способите на размножението имъ не се отнасятъ къмъ предмета на настоящитѣ ни бѣлѣжки.

Приелствието на ленточните глисти въ червата на човѣка се нозава най-ясно отъ това, че въ калото се намиратъ горѣ-описаниятѣ части отъ ленточните глисти. Тѣзи части

Фиг. 2.

а) Яйца на ленточната глисти; б) зародинъ съ шестъ кукички; в) ленточна глисти (*Taenia mediocanellata*).

иматъ различна (споредъ възрастта си) голѣмина (до $\frac{1}{10}$ рупъ) и приличатъ на тиквино сѣме. Предпазливието отъ тѣзи паразити е твърдъ лесно: никога не трѣба да се ѻде сурово мясо (пастарма, суджукъ, недопечена риба, паденици и проч.), иъвинаги добре сварено и опечено. Казватъ, че ленточните глисти могатъ да попаднатъ въ човѣка съ водата, която той пие, иътъ това се случва твърдъ рѣдко и, най-сетне, ако водата не е чиста, може да се свари, истиди и да се пие.

Лъкуването отъ ленточните глисти е винаги мячино, защото макаръ и да се сполучи да се

изгониетъ частите имъ, иъ главичките имъ оставатъ, и отъ тѣхъ накъ се образуватъ нови ленточни глисти.

Слѣдующите средства се употребяватъ за изгонването на ленточните глисти:

1) Корень отъ папратъ (radix filicis maris): взематъ половина драмъ прахъ отъ този корень, смѣсватъ го съ малко среда отъ хлѣбъ и отъ това правятъ 20 хана; половината отъ тѣхъ взематъ всичъръ, а другата половина сутрѣна на гладно сърдце. Това лѣкуване е просто, иъ не твърдъ върно.

2) Коря отъ парченъ корень (cortex radicis pinicæ granatae), която дѣйствува твърдъ добре, ако е само прѣсна. 15 драма отъ тази коря обливатъ съ половина ока вода и я оставятъ да стоятъ 24 часа; подиръ я турятъ паогъти да възври и я спипатъ, когато остане на половина; процѣжатъ и я турятъ въ пиян (за вкусъ) малко петмезъ отъ ягоди. Това се пие сутрѣна на гладно сърдце на три пъти.

3) Куссо — абисинско растение — съ добра сила: взематъ изъ аптеката чисти драма отъ праха куссо, смѣсватъ го съ медъ и го даватъ сутрѣна, слѣдъ черно сладко кафе, на два пъти.

4) Растение камала се дава 3—4 драма въ една чаша салепъ на два пъти, иъ не се повѣрило отъ предидущето.

5) Тиквя потѣ съмъ се слави, че изгонва ленточните глисти. Сѣмената малко се по-опишатъ и се Ѣдатъ, колкото искашъ.

Ако не дѣйствува едно, то взематъ друго отъ нечислените средства или иѣ смѣсватъ двѣ-три средства и ги приематъ, иъ въ по-малко количество. Горѣзначените количества се даватъ на възрастните; на твърдъ малкинъ дѣца тѣзи средства въобще не се даватъ, а на по-голѣмите дѣца — споредъ възрастта имъ: отъ 6 до 8 годишнитѣ даватъ $\frac{1}{4}$, чистъ, отъ 9 до 11 — $\frac{1}{3}$, отъ 12 до 15 — $\frac{1}{2}$, и отъ 16 до 20 — $\frac{2}{3}$ части отъ указаните количества.

Препоръчаме слѣдующия начинъ за лѣкуване отъ ленточните глисти:

Първо: взема се вечеръ една лажица индъля (рециново масло) или друго иѣкое очистително средство.

На другия денъ трѣба човѣкъ да Ѣде само солена риба, маслини, хайверъ, да пие черно кафе и ище повече.

На третия денъ: сутрѣната, на два пъти, да пие 100 драма настоена вода отъ кора на парченъ корень, приготвена, както е казано по-горе. При това човѣкъ трѣба да лежи, за да не му се подига. Ако слѣдъ три часа това не подействува, да приеме една лажица индъля или иѣкое друго очистително средство. По този начинъ много пъти сме сполучвали да изгонимъ ленточните глисти за едно съ главичките имъ.

Лѣкуване отъ испотяванието на краката.

Извѣстно е, че тая малка болѣсть причинява голѣми мѣчнотии на болниятъ, особено сълдатътъ, като имъ пречи на работата и миризмата на краката е петъричка, то за страдающитѣ, тѣй сѫщо и за окралежающитѣ ги.

Препоръчва се слѣдующия начинъ за лѣкуване: взематъ въ аптеката карболова киселина отъ 2 до 5 части на сто части вода. Съ тази вода болния трѣба да мие краката си първо — два пъти всѣкий денъ, подиръ това веднажъ въ денъ и, най-сетне, 2—3 пъти къ седмицата. Слѣдъ именето болния се обува съ чисти опрани чорапи (или парциали), въ които се тури прахъ отъ двѣ части салицилова киселина и 98 части орисено брашно. Спипатъ чорапи или парциали трѣба да стоятъ 12 часа въ каѣболова вода и подиръ да се изрѣтъ. Тази мѣрка уничижава животинките, които предизвикватъ испотяванието на краката, а безъ нея оздравяванието не е възможно.

Салициловата киселина може да се размѣси и съ лой — двѣ части на 98 части лой, съ която се намазватъ краката; при това е нужно катоднено мнене на последнитѣ съ сапунена вода. Опита, направенъ въ германската армия, съ салицилова лой излѣзалъ твърдъ сполучливъ и сега въ Германия всѣкий сълдатъ се снабдява съ тази лой, на кои го един текински кутийка струва десетъ стотинки.

Общественъ животъ.

Страхътъ на народитѣ — холерата исчезна и не се чува за иницио. Иъ сигурнили сме, че ти иѣма да се появятъ на идущата пролѣтъ или лѣто? Отрицателенъ отговоръ се вижда отъ това, че на всѣкадъ въ Европа се взематъ сега строги санитарни мѣрки, всичко се чисти, приготвятъ се помѣщения за холерни болни, назначаватъ се сумни пари да се посрѣдатъ извѣрѣдните разноски въ случай появяванието на неканената гостеприимка. Горчивиятъ научилъ народитѣ, че не тогава трѣба да се кръстимъ, когато гръмътъ загъримъ, а по-рано. Само у насъ, въ България, гдѣто санитарните условия въ повечето, какъ всичките, градове сѫ доста лоши, не се правятъ онце приготовителни мѣрки въ случай на холера. Тогава-ли ще се чистимъ, когато бѣдата дойде? Гдѣ ще помѣстимъ болниятъ, какъ ще ги отдѣлимъ отъ здравите? Време е да се помисли за всичко това и да се взема примеръ отъ другите държави, въ които се правятъ сега енергични санитарни преглѣждания.

Варненскиятъ османски телатинъ снабдява цѣлото Княжество съ предизвикателна шарка. Въ тригодишното си съществуване това уч-

реждение е непратило въ всичките краища на държавата и въ Источна Румелия вакцина, която, ако се купуваше въ странство, коства 93 хилади лева. За минулата година са получени свидетелски отъ гг. лъкарите въ Книжество за 28 хилади присаждания на дѣца и въ 1000 чини; отъ тѣзи свидетелски се вижда, че отъ една стотина дѣца, присадени съ предизвикателя шарка отъ Варненския телатникъ, са хванали 93 дѣца, а отъ 100 възрастни 83 лица.

Мѣстна хроника.

— Съ настѫпването на топлото време, въ Варна се забѣлѣзва дѣятелностъта на градски съвѣтъ: най-главната улица се покрива съ калдармъ, който ще се направи чакъ до станцията на желѣзницата. Дано и другите улици да се не забравятъ отъ тѣзи господи, които се грижатъ за достолѣнитето и подобренето на градътъ. Също и санитарията надзоръ върху касапиницатъ и дюгенитъ проявлява дѣятелностъта си, като ги ревизира и надзира. Очистяванието на градътъ върви по-живо, и неудобните коли, отворени отъ задъ, все пакъ разсипватъ по улиците смѣтъта. Бѣлкимъ е мѫжно да се запушатъ тѣзи коли отъ задъ?

— Съжитията въ Варна е па всичко, като въ най-голѣмите градове въ света. Излишно е да се расправи, че склонността за потребности на животътъ влияе очевидно на здравието на жителите: това го знае всѣкий. На всѣкадѣ грижата за по-свѣтнъ животъ въ града се възлага на избраините да го управляватъ. И тѣй, като чуваме, мѣстния градски съвѣтъ има намѣрене да направи единъ пазаръ, на който гражданиетъ ще могатъ да си купуватъ припаси отъ първите рѣцѣ — отъ селенитѣ. Тази мѣрка е твърдѣ умѣстна, само да се не увлече градското управление отъ въображаема полза и да назначи голѣми дождни за право на продажбата на пазаря. Собѣръ за това или не трѣба да има никакъвъ или — само за покриване разносните за устройването на този пазаръ и за надзора върху него. Върваме, че градскиятъ съвѣтъ ще се погрижи и за другите мѣрки за по-свѣтнъ дѣяніи, както напримѣръ на мясо, което е скъпо и доста лошо.

Лъкарска кореспонденция.

— Г-нъ „Голубъ.“ Молимъ обѣриете вниманието си на 1-ї пробни бѣлъ на в. „Здравие“, гдѣто сме изложили причините — за какво не се взаимодейства да лѣкуваме заочно и никакви болести. — 7-мѣсечното Ви дѣтѣ се събужда често пощемъ, може би, за това, че има иѣкое препятствие въ носътъ си за дыханието (носъ му запу-

щенъ); прочес имате добъръ докторъ, който може да Ви помогне. — Майка Ви страда отъ кръвотечения, които въобще ставатъ отъ многобройни причини; до като получите отговоръ презъ иѣстникътъ, може да й истече всичката кръвъ. И за кръвотеченията у женитѣ ще пишемъ въ своето време, пъ трѣба да признаете, че за веднажъ не можемъ да се докънтуваме до всичко. —

— Въ Романия. За болѣствата спифлисъ ще пишемъ доста много и подробно, и въ по-нататъкъ. Читателите и читателниците трѣба да павикнатъ къмъ вѣстникътъ, който ще се докънтува и до калниятъ страни на животътъ.

— Г-нъ К. въ Ломъ. Не желаемъ да помѣстяваме въ вѣстникътъ си запитванията, които получаваме, и въ само отговорътъ, и то, ако тѣ иматъ общъ интересъ, заподозрено вѣстникътъ е малъкъ и читателите му не ще иматъ полза отъ запитванията, и въ само отъ разяснението или наставлението. — За болѣствата хрѣма ще дадемъ особна статия, и въ по-подиръ, тѣй като за една има по-важни въпроси, за които трѣба да говоримъ. —

С М Ъ С Ъ.

— Д-ръ Ораковацъ изъ гр. Кула съобщава твърдѣ занимательенъ случай за раждането въ гроба: Йона Цокова, която била тѣжка, умрѣла на 12 Юли 1884 г. отъ трѣперки; смъртъта я заварила на 9 мѣсецъ на носението. Слѣдъ два дена, като отворили гроба, намѣрили я трупътъ много измѣненъ отъ разлаганието и между краката я лежало мъжко дѣтѣ, нормално развито. — Рѣченый докторъ далъ заключение, че Йона Цокова умрѣла отъ трѣперки (eclampsia) и слѣдователно въ този случай не може да се предполага летаргия; раждането стало въ гроба подъ влиянietо на газове въ корема, които произвели давление на матката.

Подобенъ случай, преди 5-6 години, билъ наблюдаванъ отъ другаря ни, докторъ Бухъ, въ Ижевекъ (Руссия). Такви兹и случаи са въ медицината отколѣ известни и за това още въ римско време, въ законите на Нципа Ромулъ (lex regia, запретено било да се заравятъ тѣжките жени, преди изважданието на дѣцата имъ, споредъ правила на медицината).

— Въ Германия билеритъ и парлаташъ върлуватъ не по-малко, отъ колкото у насъ. Ето нѣколко нови примѣри: 1) Въ единъ градъ не тѣй отколѣ сѫдили една баба-магиосница, която специално се занимавала съ почитане и направила приблизително 1000 жени да поимѣтъ; присѫдили я на 8 год. въ затворъ за това иѣкое злодѣйние. 2) Въ единъ изъ най-проститутените градове въ Германия — въ Лейп-

цигъ — полаувала се съ голѣма слава, като лѣкарка, една магионница, която увѣрявала, че получавала съвѣти, какъ трѣба да лѣкува, направо отъ Бога; голѣмото количество болни, които се явявали при нея, я накарало да отвори своя частна болница; между това ти се оказала душевно-болна, тѣй щото трѣбало да я заведѣтъ въ лудницата, а публиката, въ сильно негодуваніе, молила Императора за нейното освобождение! 3) Въ трети единъ градъ едно нещастно дѣто ослѣпѣло, защото го лѣкувалъ единъ шарлатанинъ, нѣ сѫда го оправдалъ, защото нѣмало доказателство, че дѣтето ослѣпѣло отъ невѣжеството на лѣкувателя.

— Единъ докторъ описва слѣдующия не-обикновенъ случай за едно самоубийство. Нѣкай си, за да се убие, пѣхналъ единъ дѣлъгъ сапъ отъ ножъ въ гърлото си. Когато, подиръ голѣми усилия, сполучили да извадятъ назадъ държката, то значителна една част отъ нея останала вѣтрѣ; подиръ нѣколко дена болни умрѣлъ.

— Презъ минатата година въ Англия умрѣли 35 лѣкаря на възрастъ повече отъ 80 год. 9 отъ тѣхъ били по-стари отъ 90 год., а двама отъ тѣхъ доживѣли до 95 год.

— Разсказватъ за единъ случай, чѣто разявянието на едно дѣте отъ гнила жаба може да се обясни само съ това, че дѣтето, нѣколко дена преди разболѣваніето си, купило употребени вече пощенски марки и, като ги наѣхпяло въ своята сбирка, мокрало ги съ язика си, отъ което и предполагатъ докторите неговото заразяваніе отъ гнилата жаба.

② По учително семейство: Нѣкое си ирландско семейство се отличавало въ пиянство. Единъ отъ синовете на това семейство забогатѣлъ; той билъ човѣкъ даровитъ; и отъ 26 години захвѣналъ много да пие; противъ съвѣта на лѣкаря, той се оженилъ за една тѣрдѣ добра дѣвица, нѣ изъ иервно семейство. Отъ 7-тѣ тѣхни дѣца дѣвѣ умрѣли още въ дѣтинството си отъ трѣперки; третето, въ времето на възмѣжалостта си, полуудѣло и сега се намира въ болница; 4-тия синъ излѣзалъ пиянецъ и престѣпникъ, който се намиралъ въ затвора 5 год.; 5-та дѣщера се оженила за единъ богатъ човѣкъ, нѣ, въ времето на болниуваніето си отъ пиянство, убила дѣтето си, мѫжа си и ама себе си; 6-ия — обикновенъ кръчмаринъ и престѣпникъ, който вече не веднажъ билъ наказванъ; 7-ия синъ, слѣдъ не продължителъ распустната животъ, умрѣлъ въ болница. Най-сетиѣ, самия баща на тѣзи седемъ дѣца умрѣлъ въ лудницата, а майка имъ умрѣла на 34 год. отъ трѣперки.

Отговорниятъ Редакторъ Н. Д. Райновъ.

Редакторъ-Издателъ д-ръ Б. А. Оксь.

ОБЯВЛЕНИЯ.

Открыта подписька на 1885 г. на ежемѣсячный журналъ

ХИРУРГИЧЕСКИЙ ВѢСТИНИКЪ

выходящій книжками въ 4 листа, въ первой половинѣ каждого мѣсяца, по слѣдующей программѣ:

I Оригинальныи статьи по всѣмъ вопросамъ хирургіи.
II Критика и Библіографія.

III Рефераты.

IV Корреспонденціи и мелкія извѣстія.

Статьи, не стѣсняясь формой и языкомъ, просятъ адресовать въ заказныхъ письмахъ на имя редактора Николая Александровича Вельяминова (Петербургъ, Знаменская, 26). Подписька принимается въ конторѣ редакціи (Петербургъ, Знаменская, 26, кв. 8), ежедневно отъ 11 до 1 часа и отъ 4 до 5 часовъ, и въ книжныхъ магазинахъ Риккера, Карабасникова и «Нового Времени». (Гг. иногородныхъ подписанчиковъ просятъ обращаться исклю чительно въ контору редакціи).

Плата за объявления — 40 к. за строку письма во всю ширину страницы.

Цѣна за годъ стъ пересыпкой 7 р. за полгода 3 р. 50 к.
Редакторъ—Издатель Н. А. Вельяминовъ.

ЗДОРОВЬЕ ОБЩЕСТВЕННАЯ ГАЗЕТА.

Будетъ съ 1885 года выходить три раза въ недѣлю, по воскресеньямъ, средамъ и пятницамъ, въ большомъ изящномъ форматѣ.

Встущая въ двѣнадцатый годъ изданій, газета „Здоровье“ не нуждается въ особой рекламѣ. Не задаваясь широкими задачами и имѣя главно дѣлъ служить интересамъ общества, школы и семьи, газета явится посредникомъ между наукой и жизнью, насколько выработавшись первою данными могутъ быть введены практическимъ путемъ въ нашу домашнюю и общественную жизнь. Въ этомъ отношеніи гигиенѣ, какъ и ученію о предупреждениѣ болѣзней, равно какъ и популярному объясненію и лечению послѣднихъ, будетъ по прежнему отведено одно изъ главныхъ мѣстъ.

Желая удовлетворить требованіямъ читателей съмѣдиты за общесѣственными и политическими событиями Россіи и зи-границею, редакція исходатайствовала у г-на мин. при внутреннихъ дѣлахъ разрешеніе на расширеніе программы изданія обзоромъ политической, литературной и общественной жизни.

ПОДПИСКА НА Цѣну:

Съ доставк. пересл. 6 р. на годъ; на полгода — 3 р. 50 к. на 3 мѣсяца — 2 р. на 1 мѣсяцъ — 75 к. Безъ доставки — на годъ 5 р. на полгода — 3 р. на 3 мѣсяца — 1 р. 75 к. на 1 мѣсяцъ — 50 к. Цѣна отдельно паж-даго № 5 коп.

Годовыми подписчикамъ будемъ выдано по выбору одна изъ слѣдующихъ

БЕЗПЛАТНЫХЪ ПРЕМІЙ

№ 1. Водочиститель (очищаетъ воды болѣе однога ведра въ часъ.) № 2. Максимальный термометръ для измѣрения температуры тѣла. № 3. Термометръ для ваннъ и термочетъ Ремюора коматный.

ПОДПИСКА на газету для иногородныхъ принимается исключительно въ редакціи, въ С.-Петербургѣ, при медицинскомъ книжномъ магазинѣ И. ЦЫЛОВА, на Выборгской сторонѣ, противъ В. Мед. Академіи, Нижегородская ул., д. № 27.

Печатница Л. Нитче. Варна.